

SUQ YACH'ACHIKUQ RUNAM KAY KARTATA KACH'ARQAN IBRIYU RIMAQKUNAMAN (IBRIYUS)

¿Pitaq iskibirqan kay librutaqa? Suq yach'achikuqmi kay librutaqa iskibirqan. Piru manam yach'anchiqchu: ¿Pim iskibirqan? nishpaqa. Chaqa kay librupiqam mana yach'achiwanchiqchu shutimbaqqa. Iskibirqanmi ancha finu *grigu rimaypi. Chaymi wakin yach'ayniyuqkunam yuanllapa: “San Lukasch'i iskibirqan.” Wakingunaqam nin: “San Pabluch'i iskibirqan.” Wakingunaqam nin: “Apulusch'i iskibirqan”, nishpa.

¿Pikunapaqmi iskibirqan kay librutaqa? Chay runaqam iskibirqanqa *isrraylinu kriyiq masingunapaq. Chaymi kay libruqa shutin “*Ibriyus.” Chaqa chay palabra ibriyusqam munan niyta “isrraylinukuna”, nishpa.

¿Imaraykum iskibirqan kay librutaqa? Chay yach'achikuq runaqam iskibirqanqa, isrraylinu kriyiq masinguna ancha llakiwan kaptinllapa. Chaqa chay mana kriyiq isrraylinukunam ancha qesacharqanllapa Jisukristupi kriyiq isrraylinu masingunata. Chayraykum wakinguna yuyarqan: Mas allim *Muysispa liynimbilla kriyinanchiqllapa, isrraylinu masinchiqkuna amana qesachawananchiq, nishpa.

Chaymi kay librupiqa nirqan: Jisukristum Muysispa liyningunamanda masta balin. Chaqa Jisukristuqam wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chaymi kananqa paylla kuranchiq, washadurninchiq. Payqam yumbaymanda masta balin. Chayri kwidakashunllapa, Jisukristumanda ama akrakananchiq, ama chay isrraylinukunapa unay duktrinangunapi kriyirinanchiq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Ibriyus 1.1–2.18 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay anjilkunamanda mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib. 3.1–4.13 niwanchiq, Jisukristu Muysismandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib. 4.14–7.28 niwanchiq, Jisukristu *isrraylinukunapa kurangunamandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib. 8.1–10.39 niwanchiq, Jisukristu *mushuq tratuta rurashqambaq.

Ib. 11.1–40 niwanchiq, chay unay kriyiq masinchiqkunashina Tayta Dyuspi tukuy shunqo kriyinanchiqllapa.

Ib. 12.1–29 niwanchiq, padisishpapis, Jisukristupi allita yuyakushpa kawsananchiqllapa.

Ib. 13.1–25 niwanchiq, imashinam Tayta Dyusta kushichishunllapa, nishpa.

**Tayta Dyusqam Churin Jisukristuwan
yach'achiwashqa kanchiq**

1 ¹Tayta Dyusqam unay tyimpukunapiqa paypaq *rimaqkunawan chay unay agwilunchiqkunata kutin kutin yach'achirqa suq partita, suq partita. ²Piru kay ultimu tyimpukunapiqam Churin Jisukristuwanna ancha allita yach'achiwashqa kanchiq. Chaqa chay Churinwanmi kay pachapi syilupi tukuy ima kaqta ruraraqan. Chaymi Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrarqa, tukuy imapa dwiñun kanambaq. ³Chayshinam Jisukristuqa Tayta Dyusshinalla kashpa, noqanchiqkunata rikachiwanchiq Tayta Dyus ancha allin, ancha pudirmiyuq kashqanda. Kanan Jisukristu ancha pudirmiyuq kashpam, rimashpalla, tukuy ima kaqta kwidan, ama chinganambaq. Payqam kay pachaman shamushpa, wañurqa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam kawsamushpa, syiluman kutishpa, Tayta Dyuspa *allin ladumbi tiyarqa, tukuy imata kamachinambaq.

**Jisukristum Dyuspa Churin kashpa,
yumbay anjilkunamanda mas baliq**

⁴Jisukristu Tayta Dyuspa Churin kashpam, yumbay anjilkunamanda masta balin. Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrashqa, yumbaymanda mas kamachikuq kanambaq. ⁵Chaqa Tayta Dyusqam mana nima tyimpu ni suq anjilta *Santu Librumbi nirqanchu: Qamqam Churiy kang; noqam mirashushqa kani, nishpa. Manam ni suq anjilpaq nirqambischi: Noqaqam paypa taytan rini kaq. Payqam noqapa churiy rin kaq, nishpaqa.

⁶Piru Tayta Dyusqa sapalan Churinda kay munduman kach'amushpaqam, yumbay anjilningunata kamachirqa:

Kay Churiyta adurayllapa, nishpa.

⁷Chay anjilningunapaqmi kayshina nirqa:

Anjilniykunapaqam wayrashina, lumyaykaq ninashina noqata kasuwanllapa, nishpa.^a

⁸Piru Tayta Dyusqam sapalan Churindaqa nirqa:

Dyus, chay kamachikunayki tyimpuqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi tukuy tyimpu kamachikushpa, ancha allita ringi jusgaq.

⁹Chaqa qamqam ancha kushikungi, suqkuna allita ruraptinllapa. Piru manam nimatapis munangichu, maluta rurananllapa. Chaymi noqa Tayta Dyusniki qamta kushichishushqa kani maski yumbay yanasuykimanda (yanasaykimanda), nishpa.^b

¹⁰Dyuspa Santu Librumbiqam Churimbaqaq nirqambis:

Siñursitu, qallariypi manaraq nimapis kaptinmi, qam makikiwan kay munduta, syiluta ruraraqayki.

¹¹Piru chay syilu, kay pacham, tukuy imandin suq trapushina rinllapa mawkayaq. Kanan suq diyam limpu rinllapa ushyakaq. Piru qamqam mana nunka ringichu ushyakaq.

¹²Chayshina chaykuna mawkayaptingam, qamqa suq mawka mudanatahina dublashpa, ringi kambyaq, mushuq syilu, mushuq pacha kanambaq. Piru qamqam mana nunka ringichu kambyakaq, ni nunka ringichu wañuq, nishpa.^c

¹³Kanan Tayta Dyusqam Churindalla nirqa:

Shamuy; *allin laduyipi tiyay, ch'iqnishuqkunata binsishpa, qamba ch'akikipa waranman

runaykaman, allita kasushunan-llapa, nishpa.^d

Chaqa manam ni suq anjilta chayshinaqa nirqanchu.

¹⁴¿Imashinataq chay anjilkunaqa?

Paykunaqam *ispiritukuna kashpa wayrashina. Tayta Dyusta adurashpam, payta kasunllapa. Kanan Tayta Dyusqam chay anjilningunata kach'amun, pay washanambaq kaqkunata yanapananllapa.

Amar qonqashunchu Washadurninchiqta

2 ¹Yumbay chaykunata Jisukristupaq yach'akushpaqar, ancha allita kasushunllapa. Kwidawkish ashlap ashlap Siñurninchiqmanda akrakanchiqmanllapa. ²Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa anjilningunata kach'amurqan, pay nishqangunata agwilunchiqkunata yach'achinanllapa. Chaymandaqam suq runa ichu suq warmi Dyus chay nishqanda mana kasuptinqa, allita jusgashpa, kastigarqanllapa. ³Chayri Dyus munapin washawayninchiqtaqa, ama disprisya-shunchu. Piru ancha allin *Washadurninchiqta disprisya-shpaqam, mana atinchiq-llapachu washakayta kastigumandaqa. Chaqa puntatam kikin *Jisukristu shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Chaymandaqam chay *yach'akuqningunaqa noqanchiqkunata chay shumaq nutisyanda yach'achiwarqanchiq, Jisukristu uchanchiqmanda washawananchiq. ⁴Tayta Dyusmi pay munashqanshina yumbay yach'achikuqninganda ancha yanaparqan, achka laya manchaypaq siñakunata, milagrukunata ruranambaqllapa. Paypi yuyakuqkunatam *Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, chay yach'achikuqkunata uyashpa, yach'ananchiq: Dyus nishqandam allipta yach'achiwaykanchiq, nishpa.

Jisukristum noqanchiqshina kwirpuyaq runa karqan

⁵Tayta Dyusqam anjilningunataqa mana nirqanchu: “Mushuq mundupim ringillapa kamachikuq”, nishpaqa.

⁶Ashwanmi *Dyuspa Santu Librumbi suq runa payta nin:

Tayta Dyusitu, noqaykuna runaku-naqam mana nimapaq balinilla-pachu. ¿Imapaqtaq noqaykunata yuyawashpa llakipawangi? ¿Imapaqtaq balin kuyawashpa, noqaykunata yanapawanayki?

⁷Chaqa ashla tyimpupaqmi anjilku-namanda minus pudirniyuqta runakunataqa rurawarqayki. Piru pudirniyuq gubyirnutashinam noqaykunataqa rurawarqayki, tukuy ima rurashqaykita kamachinayllapa.

⁸Chaqa tukuy imatam rurashqa kangi, runakunata, warmikunata kasunanllapa, nishpa.^e

Chayshinam Tayta Dyusqa runakunata rurawarqanchiq, tukuy ima rurashqanda kamachinanchiqpaq. Piru kay tyimpupaqam chay tukuy ima rurashqanqa manaraq allitaqa kasunchu runakunataqa. ⁹Piru Jisukristutam rikashqallapa kanchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninginchiq, munarqan Jisukristu wañunambaq, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi Jisukristuta kay pachaman kach'amushpa, ashla tyimpupaq anjilkunamanda minus pudirniyuqta rurarqan. Chaymandaqam ancha padisishpa wafushqanrayku, kananqa Tayta Dyusqa ancha llipyaq pudirniyuqta rurashqa, tukuy imapa kamachikuqningin kanambaq.

¹⁰Chaqa Tayta Dyusmi tukuy imakunata rurashpa kwidaykan,

paytalla kasushpa, kushichinanllapa. Kanan payqam munan, yumbay wambranguna paywan luryapi shumaqta kamachikunanchiq. Chaymi dijarqan Churin Jisukristuta, ancha padisishpa, tukuy imata kumplishpa, washawananchiq. Chayshina padisishpam, Tayta Dyusmanda yach'akurqan, ancha allin Siñurninchiq kanambaq. ¹¹Chaqa Jisukristu yumbay uchanchiqmanda pirdunawaptinchiqmi, manana uchayuqchu kashpa, noqanchiqpis Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa mana penqakunchu niwananchiq “masitakuna, panisitakuna”, nishpaqa. ¹²Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisukristu Tayta Dyusta nin:

Taytitu, noqapi yumbay yuyakuqkunatam yach'achishaq ancha allin kashqaykita. Paykunawan tandanakushpam, kantashpa alabashqayki, nishpa.^f

¹³Chaymandaqam nimbis:

Noqaqam Tayta Dyuspi ancha rini yuyakuq, nishpa.^g

Chaymandaqam nimbis:

Kaypim kani Tayta Dyuspa yumbay wambrangunawan. Chaqa paykunataqam qowashqa, wambraykuna kanambaq, nishpa.^h

¹⁴Jisukristuqam Dyus kashpapis, noqanchiq laya kwirpuyuy, yawarniyuq runa karqan. Chayshina noqanchiqshina kashpam, atirqan wañuyta, chay kamachikuq wanchikuq *dyabluta chingachinambaq, noqanchiqkunapis Dyuspa wambranguna kananchiq. ¹⁵Chayshinam payqa dyabluta binsishpa washawarqanchiq, amana tukuy bidanchiqpi wañuyta manchananchiq. Chaqa wañuyta manchashpaqam, *randishqa kriyadukunashina kawsar-

qanchiq. ¹⁶Allibmi Jisukristuqa mana shamurqanchu kay munduman, anjilkunata yanapaqqa. Ashwanmi shamurqanqa noqaykuna *Abrajamba karu willkangunata yanapawaq. ¹⁷Chaymi ancha nisisaryu karqan, Jisukristu tukuy imapi runa masingunashina kanambaq, Dyuspa ñawpambi faburninchiqta rimanambaq. Chaymi noqanchiqshina kashpa, ancha allin llakipawaqinchiq mas kamachikuq kurashina kashpa, suq ufrindashqa animalshina wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ¹⁸Chayshina Jisukristu kwirpuyuy runa kaptinmi, dyablu ancha munashpa uchata rurachiytapis, mana atirqanchu. Piru Jisukristutam ancha padisichirqan. Chaymi Jisukristuqa ancha allita yach'an: Dyablum ancha munan runakunata tyintayta, nishpa. Chaymi Jisukristuqa ancha allita atin yanapawayninchiqta, uchata ama ruranchiq.

Muysismandaqam Jisukristu masta balin

3 ¹Kristupi kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi qamkunatapis akrashushqa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chayri allita yuyayllapa Siñurninchiq Jisukristupaq. Chaqa Taytan Dyusmi paytaqa kach'amurqan, rrimplasun rimanambaq, mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. ²Jisukristuqam chay unay *Muysisshina Tayta Dyusta ancha allita kasurqan. Manchu Dyuspa akrashqan *nasyunnin *isrraylinukunata Muysisqa allita yanaparqan. Chayshinallam Jisukristupis Dyuspi yumbay kriyiqkunata allita yanapawanchiq. ³⁻⁴Piru Muysismandaqam Jisukristu masta balin. Chaqa suq wasita ruraqmi chay wasimandaqa masta balin, ¿manachu? Kanan Dyuspi yumbay

kriyiqkunaqam suq atun wasishina kanchiqllapa. Piru chay wasita ruraqqam yumbayninchiqmanda masta balin. Chayshinallam Tayta Dyuspis yumbay kusaskunata rurashqanrayku, yumbay-
 manda masta balin. ⁵Kanan Muysisqam Tayta Dyuspa allin yanapakuqnin kashpa, yumbay llaqta masin isrraylinukunata ancha allita yach'achirqan: “Achka watakuna pasaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina rin niwaqninchiq”, nishpa. Chaqa chay isrraylinukunam Dyuspa wasinshina karqanllapa. ⁶Piru Jisukristuqam, Tayta Dyuspa ancha allin Churin kashpa, yumbay noqanchiqta allita kwidawanchiq-
 llapa. Chaymi kushikushpa, mana shaykuq paypi yuyakushpaqa, paypa wasinshinana kanchiqllapa.

Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata rin samachiwaqninchiq suq shumaq lugarpi

⁷Chayri Tayta Dyuspa wasinshina kashpaqa, payta kasushunllapa. Chaqa *Dyuspa Santu Librumbim *Santu Ispiritun kayshina niwanchiqllapa:

Tayta Dyus nishqanda kanan uyashpaqar,

⁸⁻⁹ ama rumi shunqoyuq kashpa, ama disprisyayllapachu. Amar chay unay runakunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam chuncha lugarkunapi kashpa, mana munashpa kasuyta, Dyusta malliparqanllapa, yach'ananllapa: ¿Imatam rin ruraq? nishpa.

Chaymi Tayta Dyusqa nirqan: “40 watakunapi rurashqayta rikashpapismi, mana munarqanllapachu kasuwayta.

¹⁰ Chaymi paykunawan piñakushpa, nirqay: ‘Paykunaqam shunqombi disprisyawashpa, mana munanllapachu kasuwayta’, nishpa.

¹¹ Chaymi paykunawan piñakushpa, jurashpa, nirqay: ‘Paykunaqam mana nunka rinllapachu yaykuq samana lugarniyanqa’”, nishpa.ⁱ

¹²Chayri kriyiq masitakuna, ama mana kriyiq rumi shunqoyuqqa kayllapachu. Ashwanri kwidakayllapa, Tayta Dyus kawsaqmanda ama akrakanaykillapa. ¹³Chayri tukuy diyakuna suqwan suqwan animachinakuy, Dyusta allita kasunaykillapa wañunaykikaman, ichu Jisukristu shamunan diyakaman. Kwidawkish, dyabluqa ingañashungiman, uchakunata rurashpa, Dyusta kuntranaykillapa.

¹⁴Piru Jisukristupi kriyishqanchiq diyamandapacha mana shaykuq paypi yuyakushpa wañunanchiq diyakaman, paypa kumpañirunguna kanchiqllapa.

¹⁵Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa:

Dyus nishqanda kananqa uyashpar, allita kasuyllapa. Amar rumi shunqoyuqkunaqa kayllapachu, Dyusta chay mana kasuq runakunashinaqa, nishpa.^j

¹⁶Mayá, ¿pikunam Dyus nishqanda yach'ashpa, mana munarqanllapachu kasuytaqa? *Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan runakuna, warmikunam mana munarqanchu kasuyta. ¹⁷¿Pikunawanmi Tayta Dyusqa 40 watas tukuyta ancha piñakurqanqa? Piñakurqanqam chay Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan uchata ruraqkunawan. Chaymi paykunaqa chay chuncha lugarkunapi wañurqanllapa. ¹⁸¿Pikunatam Tayta Dyusqa jurashpa, nirqan: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyanqa”, nishpaqa? Chayshinaqam nirqan chay mana munaq kasuqkunata. ¹⁹Chaqa paykunaqam

Dyuspi mana kriyishpa, mana atirqanllapachu samana lugarninman yaykuytaqa.

4 ¹Kanan Tayta Dyusmi noqanchiqtu-nata ufrisiwashqa kanchiq, chay samana lugarninman yaykunanchiqpaq, paywan kushikushpa kawsananchiq. Chayshina ufrisiwaptinchiqqar, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. ²Chaqa chay unay runakunatashinam Tayta Dyusqa yumbay noqanchiqtapis ufrisiwanchiq, uchanchiqmanda washawananchiq. Piru chay unay runakunaqam Dyus nishqanda yach'ashpapis, paypiqa mana yuyakurqanllapachu. Chaymi mana atirqanllapachu yaykuyta Dyuspa samana lugarninmanqa. ³Chaqa Tayta Dyusmi *Santu Librumbi nirqan:

Ancha piñakushpa, jurashpam, chay mana munaq kasuwaqkunataqa nirqay: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyman”, nishpa.^k

Piru noqanchiqtu Jisukristupi allipta kriyishpaqam, Tayta Dyuspa samana lugarninman rinchiqllapa yaykuq. Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqangunaqam allichaduna kashqa, kay munduta rurashqan diyamandapacha. ⁴Chaymi Dyuspa Santu Librumbi *samana diyapaq nin:

Tayta Dyusmi sayis diyaspi tukuy imata rurashpa, *siptimu diyapiqa samarqanna. (Mananam sigirqanchu mushuq kusaskunata rurashpaqa), nishpa.^l

⁵Suq partipipismi Dyuspa Santu Librumbiqa nin:

Chay mana kriyiqkunaqam mana yaykunqachu samana lugarniymanqa, nishpa.^m

⁶Tayta Dyusmi munan, samana lugarninman suqkuna yaykunanllapa.

Piru chay unay runakunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda yach'ashpapis, mana kasurqanllapachu paytaqa. Chaymi mana atirqanllapachu chay samana lugarninman yaykuytaqa. ⁷Chaymi paykuna mana yaykuptinllapaqa, Tayta Dyusqa suq bwiltata ufrisirishqa runakunata samachiya: “Kananri uyawayllapa”, nishpa. Chaymi achka watakuna pasaptin, unay gubyirnu *Dabidtapis kayshina iskibrichirqan:

Kananqar Tayta Dyus nishqanda uyashpa, ama rumi shunqoyuqqa kayllapachu, nishpa.ⁿ

⁸Chaymi yach'anchiq: Chay unay kamachikuq *Juswita sigiqkunam Dyuspa samana lugarninman mana yaykurqanllapachu, nishpa. Chaqa yaykuptinllapaqam, Tayta Dyusqa suq tyimpumanda Dabidtaqa mana iskibrichinandachu, Dyuspa samana lugarninman yaykunanllapaqa.

⁹Chayshina suq bwiltata ufrisiptinmi, yach'anchiqllapa: Dyuspi kriyishpam, atinchiqllapa yaykuyta samana lugarninman, nishpa. ¹⁰Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpaqa, kushikushpa samarqan. Chayshinallam runa, warmi, Tayta Dyuspi allita yuyakushpaqa, atinna samayta.

¹¹Chayri atishqanchiqta rurashun, Dyuspi allita yuyakushpa, samananchiqllapa, ama kusasnashpachu chay unay mana kriyiqkunashinaqa.

¹²Chaqa Tayta Dyus nishqanqam kawsaq. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita intyindichiwananchiq: Shunqoykipim kayshina yuyaykangi; kaykunatam munaykangi, nishpa. Manchu suq *atun kuchillu ishkandin filun ancha allita filudu kaptinqa, das kuchuwanchiq. Chaqa yaykunmi ñudunchiqkunaman, ñutqonchiqtu-

naman ch'ayashtin. Piru Dyus nishqanqam mas das yaykun shunqon-chiqman, almanchiqman, *ispiritunchiqman ch'ayashtin. ¹³Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashqa. Yumbaytam allita riqsin. Chaymi paymandaqa mana nimatapis atinchiqchu pakakuyta. Kanan paytam manyaqlla rinchiqlapa diklaraq alli, mana alli rurashqanchiqaq.

Jisukristum ancha allin kuranchiq

¹⁴Tayta Dyuspa Churin Jisukristu wañushqanmanda kawsamushpam, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, syiluman yaykurqan, Tayta Dyuswan tiyanambaq. Chayri pay niwashqanchiqpi kriyishpa, pay munashqanda mana shaykuq rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁵*Dyabluqam ancha munarqan uchata rurachiyta Jisukristuta noqanchiqtashina. Piru payqam mana nima uchata ruraraqanchu. Chayshina mallipadu kashpam, ancha allita yach'an: Chay runakuna, warmikunam ancha dibilkuna, nishpa. Chaymi payqa, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, ancha llakipawaqninchiq yanapawan-chiq. ¹⁶Chayri ama nimatapis manchashpachu, Dyuspi masta yuyakushpa, payman mañakushunllapa. Chaqa payqam ancha allin. Ancha kuyawanchiq. Chaymi ima faltawaptin-chiq, llakipawaqninchiq rin yanapawaqninchiq.

5 ¹Tayta Dyusqam *isrraylinu kurakunamanda suqtalla akran, mas kamachikuq kura kanambaq. Chay kuram Dyusman mañakun runa masingunapaq. Apanmi Dyuspa *pata altarninman chay runakunapa achka laya ufrindangunata, rrigalungunata wakín animalningunatapis. Chay

animalkunata wanchishpam, Dyuspa pata altarnimbi rupachin, Tayta Dyus chay kurapa runa masingunata uchangunamanda pirdunanambaq. ²Chay kuraqam suq runalla kashpa, Dyus tukuy ima nishqandaqa mana kasunchu. Chaymi chay mana yach'aq runa masinguna mana allita ruraptinllapa, payqa atin llakipayta. ³Chaqa paypismi suq uchayuq. Chaymi Tayta Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa wanchin, Tayta Dyus chay kurapa uchangunata puntata pirdunanambaq. Chaymandaqam suq animalkunata wanchin, runa masingunatapis Tayta Dyus pirdunanambaq.

⁴Tayta Dyusllam suq runata atin numbrayta, mas kamachikuq kura kanambaq. Suq runa kikinllaqam mana atinchu numbrakayta. Puntatam Dyusqa chay unay *Arunda akrarqan. Chayshinallam yumbay kamachikuq kurakunata akrashqa. ⁵Chayshinam Jisukristu kikimbis mana numbrakarqanchu, mas kamachikuq kura kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus paytaqa numbrarqan, kamachikuq kura kanambaqqa. Chaymi *Dyusqa Santu Librumbi Churinda kayshina nin:

Qamqam Churiy kangi. Chaqa noqam mirashushqa kani, nishpa.^o

⁶Suq partipipismi kayshina Churinda nin:

Qamqam tukuy tyimpupaq kura kangi, chay unay kura *Milkisidikshina, nishpa.^p

⁷Manchu Jisukristu kay pachapi kawsashpaqa, ancha jwirtita mañakushpa, waqashpa, Tayta Dyusta rrugarqan, ama wañunambaq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atinanda washayta. Kanan

Jisukristu ancha kasukuq kaptinmi, Tayta Dyusqa payta uyashpa, ancha yanaparqan, tukuy imata ñakashpapis, agwantanambaq. ⁸Chayshina Jisukristu, Dyuspa Churin kashpapismi, kay pachaman shamushpa padisishpa, masta yach'akurqan Taytanda kasuyta. ⁹Chayshina allita kasushpaqam, payta yumbay kasuqkunata atinna uchanchiqkunamanda pirdunawayninchiqta, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. ¹⁰Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrarqan, mana wañuq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq, chay unay kura Milkisidik kashqanshina.

Kwidawkish akranchiqman Dyusmanda

¹¹Ancharaq munani masta nishuyllapata Jisukristupaq. Piru mana munaptikillapa yach'akuytam, mana atinichu qamkunata allita intyindichishuyta. ¹²Chaqa qamkuna unaymandapacha Jisukristupi kriyishpam, ancha balinaykita, suqkunatana yach'achinayki. Piru mastaraq munangillapa, suq kutinda qamkunata yach'achishurinay Dyuspa Santu Librunmanda chay mana trabajus partikunatalla. Chaymi chay iti ñuñuykaq manaraq mikuqshina kangillapa. ¹³Kanan chay itisitushina kashpaqam, manaraq allitachu intyindingillapa: Dyusmi munan kayshina kawsananchiq, nishpaqa. ¹⁴Piru yach'ayniyuqkuna kashpaqam, Dyuspa Santu Librunda ancha allita atingimanllapa intyindiyta, yach'anaykillapa: Imam alli, imam mana allichu, nishpa.

6 ¹Jisukristupa mana trabajus palabrangunata yach'akushpaqar, chay mas trabajus palabrangunatapis yach'akushunllapa, yach'ayniyuq mayurkunashina kananchiqllapa. Amanar chay punta yach'akushqanchiqtallaqa kutin kutin

yach'akurishunchu: Kayshinar uchanchiqkunata dijashpa, Dyuspi kriyishun, washadu kananchiq, ama chingananchiq, nishpa. (Chaqa washadunam kanchiqllapa. Mananam nisisaryuchu yach'akurinanchiq washakaytaqa.) ²Yach'akushqapismi kanchiqllapa: Kayshinam kriyiq masinchiqkunata shutichinchiq ichu paykunapa umanam makinchiqkunata kayshina ruranchiq, paykunapaq Dyusman mañakunanchiq nishpa. Yach'akushqanam kanchiqpis: Wañuqkunam rin kawsamuq. Tayta Dyusmi rin jusgaq yumbay runakunata, warmikunata, tukuy tyimpu kawsananllapa ichu chinganallapa, nishpa. ³Chayri Dyuspa Santu Librunmanda mushuq kusaskunatana yach'akushunllapa, Tayta Dyus yanapawaptinchiq.

⁴Piru wakinguna Jisukristumanda akrakaptinqam, ancha trabajus washadu kanambaqllapa. Chaqa puntatam Dyusmanda tukuy imata ch'askirqanllapa. Paymanda shumaq duktrinanda yach'akushpam, michawanashina purirqanllapa. Chaymi Dyusmanda suq shumaq rrigalutashina ch'askirqanllapa. Kriyiq masinchiqkunawanmi Dyuspa *Santu Ispiritunda ch'askirqanllapa. ⁵Dyus nishqanda allita uyashpam, intyindirqanllapa: Ancha mishki mikunashinam, nishpa. Paykunaqam yach'akurqambis: Siñurninchiqmi ancha pudirniyuq kashpa, suq bidapi shumaqta rin kamachiwaqinchiq, nishpa. ⁶Chayshina yumbay chay shumaq kaqkunata yach'ashpapismi, Jisukristumanda akrakashqallapa. Mananam munanllapachu paypi kriyiytaqa. Chayshina Dyuspa Churinda disprisyashpaqam, paykunaqa mushuqmanda kruspi klabaykanmanshina. Yumbaypa ñawpambim payta

asipaykanmanshina. Chaymi manana pipis paykunataqa atinchu yach'achiriyta, Jisukristupi kriyirinan-llapaqa. ⁷⁻⁸Chay layakunaqam mana baliq allpashina. Tayta Dyus shumaqta tamyachiptimbismi, chay mana baliq allpapiqa kashakuna, mana baliq qewakunalla wiñan, ¿manachu? Chayshinallam Dyusta chay disprisyaq-kunaqa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunataqa kundinashpa, rin rupachiq. Piru suqkunaqam ancha allin allpashina. Chaqa tamy nuyuchiptinmi, chay allpapiqa ancha allin tarpudukuna wiñan. Chaymi Tayta Dyusqa chay laya kriyiqkunataqa ancha rin yanapaq.

**Tayta Dyusmi tukuy ima
ufrisiwashqanchiqta rin kumpli**

⁹Kuyashqay kriyiq masitakuna, chayshina disprisyaqkunapaq nishush-papismi, qamkunapaq yach'anillapa: Jisukristupim allita kriyigillapa. Chaymi Tayta Dyusqa washashushpa, ancha rin yanapashuqllapa, nishpa. ¹⁰Qamkunaqam Dyusta kuyashpa, kriyiq masinchiqkunata yanapashqa kangi. Kanangamanmi paykunataqa yanapaykangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, mana nunka rinchu qonqashuqllapa. ¹¹Piru ancham munani, yumbay qamkuna Dyuspaq trabajanayki wañunayki diyakaman. Chayshina kawsashpaqam, atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi rin kumpli tukuy ima ufrisiwashqanda, nishpa. ¹²Piru manam munanichu qellakunapaq tikrakanaykiqa. Ashwanri allin kriyiq masinchiqkunashina Dyusta mana shaykuq kasuyllapa, paykunashina ch'askinaykillapa Dyus tukuy ima ufrisishushqanda.

¹³Chaqa Tayta Dyusmi punta agwilunchiq *Abrajanda jurashpa, ufrisirqan yanapanambaq. Kanan mana ni pipis

mas baliq kaptinmi, Dyusqa kikin shutinwan chayshina jurarqan.

¹⁴Chaymi Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: “Qamtam allipta rini yanapashuq, ancha achka karu willkayuq kanaykipaq”, nishpa. ¹⁵Chayshina Tayta Dyus niptinmi, Abrajanqa mana shaykuq shuyarqan chay ufrisishqanda. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay nishqanda kumplishpa, ancha allita yanaparqan. ¹⁶Chaqa runakuna imapaq jurashpaqam, suq mas baliqpa shutimbi jurashpa nin: “Tayta Dyuspa ñawpambim jurayki yach'anayki: Manam llullakuykanichu”, nishpa. Chayshina niptinraqmi, uyaqkunaqa kriyinqa, ama masta anyanakunambaq. ¹⁷Chayshinallam Tayta Dyuspis Abrajamba karu willkangunata ancha munarqan allita intyindichiyta: Yumbay chay ufrisishushqaytam rini kumpli, nishpa. Chaymi jurarqan kikin shutinwan, yumbay chay ufrisishqanda kumplinambaq. ¹⁸Chayshinam noqanchiqkunapis allita yach'anchiq: Tayta Dyusmi mana nimata llullakunchu, nishpa. Chaymi jurashpa imapaqpis, chay ufrisiwaptinchiq ancha allita rin kumpli. Chaymi kushikushpa, mana nimatapis manchashpachu, kawsanchiqllapa.

¹⁹Manchu *yakupi puriq barkukunataqa lllashaq rumikunata waskakunawan watanllapa sujitanambaq, wayra ama suq laduman apanambaq. Chayshinallam Jisukristupi allipta kriyiptinchiqqa, payqa ancha yanapawanchiq, ama pipis paymanta atinambaq akrawayninchiqta. Chaqa Dyuspa kamachikunan *trunumbiqam watadushina kanchiqllapa. ²⁰Jisukristuqam chay santu trunupa kwartunman yaykurqan, faburninchiqta rimanambaq. Chayshinam payqa noqanchiqkunapa mas kamachikuq kuranchiq tukuy

tyimpupaq rin kaq. Paypa kargunqam mana nunka rinchu ushayaq. *Milkisidikpa kargunshinam rin kaq.

Jisukristum unay kura Milkisidikshina

7¹Unay tyimpupi chay *Milkisidikmi Salim llaqtapa gubyirnin karqan.⁹ Paymi Tayta Dyuspa kurambis karqan. (Chay tyimpupim wakín llaqtakunapa gubyirnunguna suldadundin shamushpa, *Abrajamba subrinun *Lutta ayllundinda piskashpa, aparqanllapa.) Chaymandaqam Abrajanaq kriyadungunawan sigishpa, chay gubyirrukunata binsishpa, achka kusasingunata qoch'irqan. Chaymandaqam chay Salim llaqtata pasaykaptinna, chay kura Milkisidikqa llugshishpa, Abrajanda tingushpa, Tayta Dyusman mañakurqan, Abrajanda yanapanambaq. ²Chaymi Abrajanaq chay qoch'ishqan kusaskunamanda kada dyis partimanda, suq partita akrashpa, *dyismunda qorqan chay kura Milkisidikta. Chay shuti Milkisidikmi rimaynimbiqa munan niyta “Allin kamachikuq”, nishpa. Chay Salimqam rimaynimbiqa munan niyta: “Shumaqta kawsaq”, nishpa. Chaymi “Salim llaqtapa kamachikuqnin Milkisidikqa” munan niyta: “Shumaq kawsakunapa allin kamachikuqnin”, nishpa. ³Manam ni pipis yach'anchiqchu: Pikunam karqan chay Milkisidikpa taytan, maman, agwilunguna, nishpaqa. Chaqa *Dyuspa Santu Librumbiqam mana ni suq partipi Milkisidik nasishqambaq ni wañushqambaq niwanchiqchu. Chaymi yuyachiwanchiq Tayta Dyuspa Churin Jisukristupaq. Chaqa Jisukristupa kura kargumbismi mana nunka rinchu ushayaq.

⁴Ancha yuyashunllapa: Chay Milkisidikmi ancha baliq kamachikuq karqan

maski Abrajanmanda, nishpa. Chaqa chay ancha baliq agwilunchiq Abrajanmi chay qoch'ishqanmanda dyismunda qorqan chay Milkisidikta. ⁵(Achka watakunamanda chay Abrajamba willkamba churin *Libi nasirqan. Chaymandaqam mas achka watakunamanda) *Muysisqa liyningunata qoshpa, kamachirqan: “Chay Libipa churingunamanda, willkangunamanda, karu willkangunamanda kurakunata numbrayllapa”, nishpa. Nirqambismi: “Chay kurakunaqam dirichuyuy kanqa, yumbay llaqta masingunamanda, dyismungunata ch'askinanllapa”, nishpa. Chaymi chay llaqta masinguna Abrajamba karu willkanguna kashpapis, chay kurakunata dyismunda qonllapa.

⁶Piru chay kura Milkisidikmi mana Libipa miraynin kashpapis, yumbay kurakunamanda mas baliq karqan. Chaqa kikin kamachikuq Abrajanmandam *dyismunda ch'askirqan. Kanan Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqa kaptimbis ancha yanapanambaqmi, chay Milkisidikqa Dyusman mañakurqan, Abrajanda bindisinambaq. ⁷Chaymi allita yach'anchiqllapa: Milkisidikmi Abrajanmandaqam mas baliq karqan, nishpa. Chaqa mayqan mas baliq runaqam Dyusman mañakun, suqkunata bindisinambaq. ⁸Libipa karu willkanguna, wañuq kurakunalla kashpapis, noqanchiqkunamanda dyis kusaninchiqmanda suqta ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay kura Milkisidikpaq niwanchiqllapa: “Chay dyismuta ch'askiq Milkisidikqam mana ushyakashpachu, kawsanraq”, nishpa. ⁹⁻¹⁰Chaymi yach'anchiqllapa: Chay Milkisidikmi chay Abrajanmanda yumbay mirayninmanda mas baliq.

Chay punta *isrraylinu kura Libiman-dapis mas baliqqa, nishpa. Chaqa chay Libiqam Abrajamba churimba willkan kashpa, chay Abrajanmanda minus baliq karqan. [*Nuta: Chaymi yach'anchiq: Jisukristu Milkisidikshina kashpam, yumbay chay suq kurakunamanda masta balin, nishpa.*]

¹¹Manchu chay punta kura *Arunqa Libipa karu willkan karqan. Chayman-daquam yumbay kurakunapa kamachikuqninguna chay Arumba churinguna, willkanguna, karu willkanguna kashqallapa. Paykunaqam Dyuspa liyningunata yach'achirqanllapa agwilunchiq isrraylinukunata. Piru manam atirqanllapachu runakunapa uchangunata pirdunaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa kach'amurqan suq laya mas baliq kurata. Payqam mana nunka wañunchu. Ashwan chay kuraqam Milkisidik kura laya. ¹²Chayshina suq laya kuranchiq shamuptinmi, Taytanchiq Dyusqa suq laya liyta rurarqan. ¹³Chay punta liykunaqam kamachikurqan, yumbay kurakuna Libipa karu willkanmandalla kanambaq. Piru mushuq liywanqam, Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrashqa, mana Libipa karu willkan kaptimbis, ancha baliq kuranchiq kanambaq. ¹⁴Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisukristum *Judapa karu willkan, nishpa. Piru *Muysispa liyningunaqam mana nirqanchu: “Kurakunam Judapa karu willkanmanda rin kaq”, nishpaqa.

¹⁵Chayraykum allita yach'anchiqllapa: Jisukristum chay Milkisidikshina suq laya kura, nishpa. ¹⁶Chay suq kurakunataqam numbrarqanllapa, Libipa karu willkan kashqanllaparayku. Piru Jisukristum numbradu karqan, kuranchiq kanambaq, ancha pudirniyuq mana nunka wañuq kashqanrayku.

¹⁷Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi Churin Jisukristuta kayshina nin:

Tukuy tyimpupaqmi ancha baliq kamachikuq kura kangi, chay kamachikuq kura Milkisidikshina, nishpa.^r

¹⁸Chay punta liykunaqam mana atirqanchu washawayninchiqta, mana pudirniyuq kashqanrayku. Chaymi Dyusqa chingachirqan chay punta liykunataqa. ¹⁹Chaqa Muysispa liyningunaqam mana ni pitapis yanaparqanchu, allita kumplinambaq Dyus munashqandaqa. Piru kananqam Jisukristu atin washawayninchiqta, Tayta Dyuswan kawsananchiqllapa.

²⁰Tayta Dyusmi jurashpa niwashqa kanchiqllapa: “Churiy Jisukristum kamachikuq kuraykillapa”, nishpa.

²¹Manam jurarqanchu: “Libipa karu willkangunallam kurakuna rin kaq”, nishpaqa. Piru Tayta Dyusqam jurashpa, kuranchiq Jisukristuta librumbi kayshina nirqan:

Noqaqam jurashpa mana nunka kambyakashpachu, niyki: “Qamqam tukuy tyimpu kura ringi kaq, chay unay kura Milkisidikshina”, nishpa.^s

²²Chaymi Jisukristu noqanchiqkunata sigurawaqninchiq niwanchiq: “Tayta Dyusmi chay punta *tratunmanda suq mas allin tratuta qamkunawan rurashqa”, nishpa. ²³Chaqa chay unay kurakunaqam wañurqanllapa. Chaymi suqta suqta numbrarqanllapa, chay wañushqa kurapa rrimplusun kanambaq. Chayshina wañuq kurakuna kashpam, mana atirqanllapachu sigiyta kamachikushpaqa. ²⁴Piru Jisukristu manana nunka wañuq kashpam, kura kargundaqa mana qonchu suqtaqa.

²⁵Chaymi noqanchiqkuna paypi

kriyiptinchiqqa, washawaqinchiq, alliyachiwanchiq Taytan Dyuswan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiq-llapa. Chaqa mana nunka wañuq kashpam, tukuy tyimpu Tayta Dyusta mana shaykuq rrugaykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq.

²⁶Chayshina kashpam, Jisukristuqa ancha allin mas kamachikuq kuranchiq. Chaqa payqam ancha allin, ancha *santu. Manam nima uchayuqchu.

Chaymi Tayta Dyusqa syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Mananam kawsanchu uchayuq runakunawanqa. ²⁷Chaymi Jisukristuqa mana chay unay kamachikuq kurakunashinachu. Chaqa paykunaqam tukuy diya achka animalkunata wanchishpa, qorqanllapa Tayta Dyusta, paykuna kikinga uchangunamanda pirdunanambaq. Chaymandaqam chay wakin animalkunataqa wanchishpa, Dyusta qorqanllapa, llaqta masingunatapis pirdunanambaq. Piru Jisukristuqam suq kutindalla kruspi wañurqan, pay kikin ufrindanchiq kanambaq, Tayta Dyus tukuy tyimpupaq pirdunawananchiq. ²⁸Muysispa liyningunaqam kamachikurqan, Libipa karu willkanguna mas kamachikuq kurakuna kanambaq, mana justu kaptinllapapis. Piru chaymandaqam Tayta Dyusqa jurashpa, Churinda nirqan: “Qamqam mas kamachikuq kura kangi, mana nunka nima uchayuq kashqaykirayku. Chayshinallam tukuy tyimpupaq mana nima uchayuqchu ringi kaq”, nishpa.

Jisukristum mushuq tratuta rurashqa noqanchiqkunawan

8 ¹Allita uyawayllapa. Yumbay chay nishushqaymandaqam kay partisitu mas alli yach'anaykillapa: Chay mas

kamachikuq kuranchiq Jisukristum syilupi Tayta Dyuspa *allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan noqanchiqkunapaq. ²Chayshinam Dyuspa *Ancha Santisimu Kwartumbi Jisukristuqa kamachikuq *isrraylinu kurashina trabajaykan. Chay lijitimu Ancha Santisimu Kwartutaqam Tayta Dyus kikin syilupi rurashqa. Manam runakunachu rurashqaqa.

³Yumbay mas kamachikuq kurakunatam numbranllapa, wanchishqa animalkunata, suq laya ufrindakunata Dyusta qonanllapa. Chayshinam Tayta Dyusqa mas kamachikuq kuranchiq Jisukristutapis ubligarqan, suq ufrindata qonambaq. [Nuta: *Chayraykun Jisukristu intrigakarqan wañunambaq.*]

⁴Kanan Jisukristuqam mana chay *Libipa karu willkanchu karqan. Chaymi kay mundupi kashparaq, mana balinmanchu *Dyuspa adurana wasimbi kuranchiq kanambaqqa. Chaqa chay Libipa karu willkan kurakunaqam kanraq kanangaman, *Muysispa liyningunata kasushpa, ufrindakunata qonanllapa. [Nuta: *Dyuspa Santu Librunda iskibrishqan tyimpupiqam karqanraq Libipa karu willkanmanda kurakuna. Chaymi kay birsikulupi nin “kanangaman kan kurakuna”, nishpa. Piru masdi 1900 watakuna tukuynam chay laya kurakunaqam manana kashqachu.*]

⁵Piru syilupim kan Dyuspa mas lijitimu adurana wasin, mas lijitimu kurambis. Chaqa kay pachapi chay atun *karpamanda adurana wasiqam suq dibujushinalla kashpa, rikachiwanchiq-llapa: Syilupim kay laya wasi kan, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa chay *Sinayi urqqopi Muysista rikachirqan suq mwistrata, chay rikachishqandashina ruranaqam. ⁶Piru mushuq kuranchiq Jisukristum mas allita

yanapawanchiq chay punta kurakunamanda. Chaqa abugadunchiq kashpam, mas shumaqta ufrisiwaqinchiq, mas allin tratuta Dyuswan, noqanchiqkunawan rurashqa.

⁷Chay punta *tratu tukuy imapi ancha allin kaptinqam, mana suq mushuq tratutaqa ruranandachu. ⁸Piru chay unay agwilunchiqkunaqam mana kasurqanllapachu Dyus nishqandaqa. Chaymi paykunata uchayuqkunapay riqsirqan. Chayraykum *Santu Librumbi nirqan:

Suq tyimpupim noqaqa *Isrrayilpa karu willkangunawan, *Judapa karu willkangunawan suq mushuq tratuta rini ruraq.

⁹Chay mushuq tratuta paykunawan rurashpaqam, manana rinichu ruraq chay punta tratutashinaqa. Chaqa unay tyimpupi agwilungunata *Ijipitu *nasyunmanda surqoshpam, chay punta tratutaqa ruraraqay. Piru chay tratutaqam mana kumplirqanllapachu. Chayraykum paykunataqa manana yanapashpachu wichukurqani.

¹⁰Chaymi suq mushuq tratuta rini ruraq chay Isrrayilmanda kaqkunawan. Suq diyam yuyaynimbi liyniykunata rini ruraq. Shunqonllapapi rini yanapaq, kamachikushqayta kasushpa kawsananllapa. Chaymi paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq.

¹¹Chay tyimpupim takshakuna, atungunapis shunqonllapapi rinllapa riqsiwaq. Chaymi mana nisisaryuchu kanqa, ni llaqta masingunata ni ayllungunata yach'achinanllapa: "Tayta

Dyustar riqsiy", nishpaqa. Chaqa yumbaymi allita rinllapa riqsiwaq.

¹²Kanan uchangunata pirdunashpam, chay mana alli rurashqangunata manana nimatapis rinichu yuyaq, nishpa."

¹³Tayta Dyusmi nirqan: "Suq mushuq *tratutam rini ruraq" nishpa, chay punta tratuta mana baliqpaqna riqsishqanrayku. Chaymi chay punta tratuta dasna rin ushayaqaq.

Kay pachapi Dyuspa adurana wasinqam syilupi kaq wasinshina karqan

9¹Tayta Dyusmi unay tyimpupi chay punta *tratuta rurashpa kamachirqan, pay munashqanshina chay *karpamanda adurana wasipi adurananllapa. ²Kanan chay adurana wasinqam ishkay kwartuyuq karqan. Chay ishkay kwartukunaqam suq kurtinawan akra du karqan. Chay punta kwartupiqam suq kandiliru syiti rikrayuq karqan. Chay kwartupiqam suq mesapis karqan. Chay mesapa sawambiqam Dyusta qoshqan *ufrinda tandakuna karqan. Chay punta kwartuqam "Santu Kwartu" shutiq.

³Chay kwartupa kurtinamba uku ladumbim suq kwartu karqan. Chay kwartuqam shutiq: "Ancha Santisimu Kwartu", nishpa. ⁴Chay kwartupa kurtinamba ladumbim suq taksha *pata altar *uruwan llutadu karqan. Chaypim rupachiqlapa *insinsyuta. Chay kwartupim Dyuspa *Santu Kajunnin karqan. Chay kajumba sawan ukunmi uruwan llutadu karqan. Chay kajumba ukumbim suq jarra urumanda karqan. Chay jarrapa ukumbiqam waqaycharqanllapa Dyus kach'amushqan *manaya mikunata. Chay kajumbiqam karqambis

chay punta kura *Arumba *pallpa-mushqa burdunnin. Chay kajumbillam karqambis chay ishkay *rumi tablashina. Chaykunapim Dyuspa Punta Traturun iskibridu karqan. ⁵Chay kajumba kirpanamba sawambim karqan urumanda ishkay anjil alayuqkuna, yach'ananchiqlapa: Chay Ancha Santisimu Kwartupim llipyaykaq Tayta Dyus isrraylinukunata uchangunamanda pirdunan, nishpa. Kanalitanqam manana kanchu lugar tukuy imapaq nishunayllapa. Chaymi chaykunapaqla niykillapa.

⁶Chayshinam chay karpamanda adurana wasipi tukuy imata allicharqanllapa, Dyusta adurananllapa. Chay Santu Kwartumanmi tukuy diya achka kurakuna yaykuqlapa, ufrindakunata apamushpa, Dyusta adurananllapa. ⁷Piru Dyuspa chay Ancha Santisimu Kwartunmanqam suq kutindalla kada wata chay mas kamachikuq *isrraylinu kuralla yaykuq. Chayshina yaykunambaqam aparqan suq animalpa yawarninda. Chay yawar ufrindatam Santisimu Kwartuman apaq, Tayta Dyus chay kurata, llaqta masingunatapis wakín laya uchangunamanda pirdunambaq. Chay laya uchakunataqam rurashqallapa karqan, mana yach'ashpa: ¿Uchatachu ruraykani ichu mana? nishpa. ⁸Chay ishkay kwartukunapaqmi Dyuspa *Santu Ispiritun kayshina yach'achiwanchiq: Kurakunaqam chay Santu Kwartumanlla atirqanllapa yaykuyta, nishpa. Piru manaraqmi atirqanllapachu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, suq kurtinawan arkadu kashqanrayku. ⁹Tukuy chaykunaqam suq kumpara-syunshina kay tyimpupaqqa. Chaqa allitam yach'achiwanchiq: Chay animalkunata wanchishpa, yawarninda Tayta Dyusta qoshpapismi, mana atinchiqchu

shunqonchiqta kambyayta, ama uchayuq kananchiqlapaqa. ¹⁰Chay unay liykunaqam yach'achiwanchiq sawa kwirpunchiqaqlla. Chaqa yach'achiwanchiqmi: Imam alli mikunanchiq, upyananchiq, imashina mayllakunanchiq, nishpa. Chaykunaqam balirqan Tayta Dyus mushuq *tratunda ruranangamanlla.

¹¹Piru Jisukristum shamushqana, ancha baliq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. Chaymandaqam syiluman kutirishpa, *Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, tukuy imapi yanapawanchiq. Dyuspa chay wasin syilupi kaqqam masta balin kay pachapi runakuna rurashqan adurana wasimandaqa. ¹²Chayshinam Jisukristuqa kikin yawarninda ich'ashpa, anaq syilupi Dyuspa *Ancha Santisimu Kwartunman yaykushpa, chay yawarninwan uchanchiqkunapaq pagarakurqan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqlapa. Manam yaykurqanchu achka bwiltasta, chibukunapa, mishirukunapa yawarninda apashpaqa. ¹³Kanan chay kurakunaqam turukunapa, chibukunapa yawarninwan runakunata chaqchunllapa ichu rupachishqa mishirukunapa ush'panda yakuwan taqllushpa, chaqchunllapa, sawa kwirpunlla limpyu kanambaq. ¹⁴Piru chay achka laya ufrindamandaqam Jisukristu rurashqan ufrinda masta balin. Chaqa wañushpam, yawarninwan noqanchiqkunapaq pagarakurqan, amana uchayuq kananchiqlapa. Chaymi mana nunka ushyakaq *Santu Ispiritu yanapaptin, Jisukristu Tayta Dyusman intrigakarqan, kruspi wañushpa, mana nima uchayuq ufrinda kanambaq. Chayshina yawarninda ich'ashpam, yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, kawsaq Dyusinchiqta allita sirbishpa kawsananchiq.

¹⁵Chayshina Jisukristu abugadunchiq kashpam, wañushpa, mushuq tratuta rurashqa ufrisikushqanshina, Tayta Dyus yumbay akrashqangunata pirdunawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chayshina wañushpaqam, chay punta tratuta kasuqkunatapis uchangunamanda washarqan. ¹⁶⁻¹⁷Manchu runakuna manaraq wañushpaqa, suq papilpi suq tratuta ruran: “Kay kusasniykunam kay iskibrishqaykunapaq kidanqa”, nishpa. Piru manaraq wañuptinqam, manaraq balinchu chay tratuqa. Wañuptinraqmi balin, kusasninguna suqkunapaqna kidanambaqqa. ¹⁸Chayshinallam chay punta tratupis balirqan, chay animalkunapayawarninda ich'ashqanrayku. ¹⁹Chaymi chay punta tratuta ruranambaqqa, *Muysisqa puntata Dyuspa liyningunata liyirqan yumbay llaqta masin isrraylinukuna uyanambaq. Chaymandaqam mishirukunata chibukunata wanchishpa, yawarninda yakuwan taqllurqan. Chaymandaqam suq qeritupi chupika millwata wangushpa, chay yawarwan nuyuchishpa, *Dyuspa Santu Librunda, yumbay runata warmita chaqchurqan. ²⁰Chaymandaqam Muysisqa paykunata nirqan: “Kay yawarwanmi qamkunata chaqchuyki, intyindinaykillapa: Tayta Dyuswan kay tratuta rurashpa, pay nishqanda allita kumplishunllapa”, nishpa. ²¹Chayshinallam chay unay *karpamanda adurana wasipi manaraq aduraptinllapa, Muysisqa chay wasita, tukuy imandinda yawarwan chaqchurqan. ²²Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachishqa karqan, paykunata yaqqa yumbay kusasningunatapis yawarwan pichananllapa. Chayshina yawarta ich'ashqanraykum, Dyusqa uchangunamanda pirdunan; manaqa manam pirdunanachu.

Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq

²³*Muysispa liyningunapim nirqan, chay *karpamanda adurana wasita tukuy imandinda animalkunapayawarninwan pichananllapa. Piru chay karpamanda wasi kusasninwanqam syilupi kaq kusaskunapa rritratunshinalla karqan. Chaymi syilupi kaq kusaskunapaq munan, mas allin ufrinda yawarwan pichadu kanambaq. ²⁴Kanan Jisukristuqam mana yaykurqanchu kay pachapi kaq adurana wasimanqa. Chaqa chay wasitaqam runakunalla ruraraqan Dyuspa allip wasin syilupi kaqtashina. Ashwanmi Jisusqa rirqan syilupi kaq allip adurana wasiman, waqman yaykushpa, Tayta Dyuspa ñawpambi ancha rrugakunan noqanchiqkunapaq. ²⁵Chay isrraylinukunapa mas kamachikuq kuranqam tukuy wata chay *Ancha Santisimu Kwartuman yaykun, animalpa yawarninda apashpa. Piru manam nisisaryuchu karqan Jisukristu kutin kutin wañunanqa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiqqa. ²⁶Chaqa Jisukristu tukuy wata kurashina Dyuspa wasinman yaykuykaptinqach'i, achka kutinda wañunanda kay munduta rurashqanmandapacha. Piru payqam mana achka kutindaqa wañurqanchu. Ashwanmi kay ultimu tyimpukunapi kay pachaman shamushpa, suq kutindalla kruspi wañushpa, pay kikin intrigakarqan, ancha baliq ufrinda kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ²⁷Yumbay runakuna, warmikunapaq suq kutindalla rinchiqllapa wañuq. Chayshina wañushpaqam, Tayta Dyuspa ñawpanman rinchiqllapa riq, pay jusgawananchiq. ²⁸Chayshinallam Jisukristupis suq kutindalla wañurqan, achka runata, warmita yumbay

uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam mushuqmanda rin kutimuq. Piru mananam rinchu kutimuq uchanchiqmanda washawananchiqqa. Ashwanmi kutimunqaqa, payta yumbay shuyaqqunata syiluman apawananchiq.

10¹*Muysispa liyningunapismi Jisukristupa llandunshinalla kashpa, suq partitalla Dyuspaqqa yach'achiwanchiq. Manam yumbay-tachu. Chayraykum isrraylinukuna llaqta masinchiq kutin kutin *Dyuspa adurana wasinman rishpa aduraq, tukuy wata chay animalkunata wanchiptinllapapis, mana atinllapachu yach'ayta: Dyuspaqqam manana uchayuqchu kani, nishpaqa. ²Chaqa Muysispa liyninguna allipta yanapawaptinchiq amana uchayuq kananchiqqam, llaqta masinchiq *isrraylinukunaqa manana kutin kutinqa chay animalkunata wanchinmanllapachu, ufrindanda qonambaqqa. Chaqa suq wiltatalla chay animalkunata wanchishpam, manana yuyanmanllapachu: Uchayuq-raqmi kani, nishpaqa. Ashwanmi manana uchayuqchu kanmanllapa. ³Piru chay ufrindangunawanqam mana atishqallapachu washakayta. Ashwanmi chay animalkunata watan watan wanchishpaqa, uchangunata yuyashpa, yach'anllapa: Uchayuqmi kani, nishpa. ⁴Chaqa chibukunapa turukunapa yawarninwanqam mana nunka atinchiqchu washakayta yumbay uchanchiqmandaqa.

⁵Chaymi Jisukristu kay munduman shamushpa, Tayta Dyusta kayshina nirqan:

Qamqam mana munangichu,
runakuna animalkunata
wanchishpa, ufrindata qoshunan-
llapaqa. Chaymi kwirpuyuqta

rurawashpa, kay pachaman
kach'amuwashqa kangi.

⁶Chaqa runakuna animalkunata wanchishpa, rupachishpa, qoshuptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu.

⁷Chaymi niyki: "Taytitu Dyus, Santu Libruyki noqapaq nishqanshinam kayman shamushqa kani, munashqaykita ruranaypaq", nishpa. ^v

⁸Chayri allita yuyashunllapa: Puntatam Jisukristu Tayta Dyusta kayshina nirqan: "Chay runakuna animalkunata wanchishpa, rupachiptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu", nishpa. Muysispa liyninguna chayshina rurananllapa kamachiptim-bismi, Dyustaqa mana kushichinchu.

⁹Chaymandaqam Jisukristu Tayta Dyusta nirqan: "Kaymanmi shamushqa kani, qam munashqaykishina ruranaypaq", nishpa. Chaymi yach'anchiq: Tayta Dyusqam manana munanchu animalkunata wanchinanchiqqa. Ashwanmi Jisukristuta kach'amurqan, wañunambaq, uchanchiqkunamanda washawananchiq.

¹⁰Chaymi Jisukristu, Tayta Dyus munashqanda rurashpa, suq kutindalla kruspi wañurqan, tukuy tyimpupaq washawananchiq, amana uchayuq kananchiqllapa.

¹¹Yumbay chay *isrraylinu kuraku-naqam tukuy diya animalkunata wanchishpa, kutin kutin ufrindanllapa. Chayshina ufrindashpapis, mana nunka pirdunaduchu kidanllapa uchangunaman-daqa. ¹²Piru Jisukristuqam suq kutindalla wañurqan, runakunata, warmikunata yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda

kawsamushpa, Tayta Dyuspa *allin ladumbi tiyarqan. ¹³Chaymi kananqa chaypi shuyakuykan, Tayta Dyus payta yumbay kuntraqkunata binsishpa, ch'akingunapa waranman rurashpa sarrunangaman. ¹⁴Chaqa Jisukristum suq kutindalla wañushpa, tukuy tyimpupaq pirdunawarqanchiq, amana uchata rurashpa kawsananchiqllapa. ¹⁵Chayshinallam Dyuspa *Santu Ispiritumbis Santu Librumbi kayshina yach'achiwanchiq:

¹⁶ Tayta Dyusmi chay unay agwilunchiqkunata nirqan: Suq tyimpumandam noqaqa karu willkaykikunawan suq mushuq *tratuta rurashpa, kamachikushqayta rini yuyachiq shunqonlapapi. Chayshina yuyachiptiyimi, paykunapa yuyaynimbiqa chay liyniykuna iskibrishqashina rin kidaq, nishpa.^w

¹⁷Chaymandaqam nirqambis:

Uchangunata pirdunashpam, manana nunka rinichu yuyaq, nishpa.^x

¹⁸Chayshina Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawashqa kaptinchiqmi, manana nisisaryuchu animalkunata wanchinanchiqqa.

Tayta Dyuspi masta kriyishunllapa

¹⁹Chayrayku kriyiq masitakuna, noqanchiqkunaga amana manchashunchu. Ashwanmi kushikushpa, chay *Ancha Santisimu Kwartuman atinchiqna yaykuyta, Dyusta adurananchiqllapa. Chaqa Jisukristu kikinmi yawarninda ich'ashpa, wañushpa, ²⁰chay Ancha Santisimu Kwartumba kurtinanda llikishpa, kich'arqan, Tayta Dyuspa ñawpanman yaykunanchiqllapa. Chayshina wañushpam, suq mushuq ñandashina ruraraqan, Tayta Dyusman ch'ayananchiqllapa. ²¹Kananqam Jisukristuqa mas kamachikuq kuranchiq kashpa,

Dyuspi yumbay kriyiqkunata kamachiwaykanchiq. ²²Chayri uchanchiqkunata dijashpa, limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyuspi allita kriyishunllapa. Chaqa payqam shunqonchiqkunata mayllashqa, amana uchayuq kananchiqllapa, ashwan limpyu yakuwan mayllakushqashina kashpa, payta adurananchiq. ²³Chaqa allitam yuyakunchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ufrisiwashqanchiqta rin kumpli, nishpa. Chayraykur Jisukristupi mana shaykuq kriyishpa, ²⁴allita yuyashunllapa, yanapanakushpa, kuyanakushpa, allita rurashpa, kawsananchiqllapa. ²⁵Chayri mana shaykuq tandakashunllapa, Dyusta pulla adurananchiq. Amar kashunllapachu chay mana tandakaqkunashinaqa. Chaqa yach'anchiqllapam: Siñurninchiq Jisukristum utqana rin kutimuq, nishpa.

²⁶Chaqa allip kaqta yach'akushpa, chaymanda Jisukristumanda akrakashpa, yach'aykashpa uchata rurapinchiqqam, manana kanchu pipis washawananchiqqa. ²⁷Chaymi chay akrakaqkunaga shuyaykanllapa jwisyu diyapi chay manchaypaq ninapi chingadu kanambaq Dyusta suq kuntraqkunawan. ²⁸Mayqan runa ichu warmi *Muysispa liyningunata mana kasuptinllapa, ishkay ichu kimsa tistigukuna payta shimbiptinllapaqam, juyiskunaga mana llakipashpachu, kamachikunllapa wanchinanllapa. ²⁹Piru Tayta Dyusqam mas jwirtita rin kastigaq Churin Jisukristuta disprisyaqkunata. Chaqa paykunaqam Jisukristupa ich'ashqan yawarninda disprisyaqsha, Dyuspa Santu Ispiritun kuyawaqinchiqta musyaykanllapa. Manam munanllapachu ch'askiyta Dyuspa mushuq tratunda. Chaymi paykunaqa mana atinqallapachu washakayta. ³⁰Chaqa allitam

yach'anchiqllapa Tayta Dyus kayshina nishqanda: “Chay mana alli ruraqkunatam rini kastigaq”, nishpa. Chaymandaqam nirqambis: “Chay wambraykunatam noqalla rini jusgaq, allitachu rurashqa ichu mana”, nishpa.³¹ Ancha manchaypaqmi, pudirniyuq Dyusninchiqpa makinman ishkinanchiqqa!

³²Allitar yuyayllapa imashinam karqan chay unay tyimpukunapi, Jisukristupi chayraq kriyiptikillapaqa. Chaqa ancha padisishpapismi, qamku-naqa mana shaykuq paypi yuyakur-qayki. ³³Wakinnikitam musyashushpa maqashurqanllapa yumbaypa ñawpambi. Chayshina ruraptinllapam, wakinnikiqa chay padisiqkunawan tandakarqaykillapa, pulla padisinaykillapa. ³⁴Karsilpi kaqkunatapismi llakipashpa, yanaparqaykillapa. Jisukristupi mana kriyiqkuna tukuy imaykikunata qoch'ishuptimbismi, mana piñakushpachu, ashwan kushikushpa, kawsarqaykillapa. Chaqa yach'arqaykillapa: Anaq syilupim Tayta Dyus yumbay kusaninchiqmanda mas allin mana ushyakaq kusaskunata rin qowaqninchiq, nishpa. ³⁵Chayri qamku-naqa ama disanimakaychu. Chaqa Dyuspi mana shaykuq yuyakushpaqam, suq ancha shumaq primyuta ringillapa ch'askiq. ³⁶Chayri ama shaykushpachu, Dyus munashqanda rurashpa, kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyusqa tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qoshuqllapa. ³⁷Chaqa *Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin:

*Washadurnikiqam mana unayashpachu, ancha utqana rin shamuq.

³⁸Chayri allita ruraqkunaqa noqapi kriyishpa, kawsanqallapa. Piru suq runa noqamanda akrakap-

tingam, paywanqa mana kuntintuchu rini kaq, nishpa.^z

³⁹Piru noqanchiqkunaqam mana chay akrakaqshinachu kanchiq. Chaymi mana rinchiqchu chingaq paykunashina. Ashwanmi Jisukristupi kriyishpa, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

Tayta Dyuspi ancha yuyakushunllapa

11 ¹Tayta Dyuspi allipta kriyishpam, ancha allita yuyakunchiqllapa: Yumbay niwashqanchiqtam rin kumpli, nishpa. Chaqa chay niwashqanchiqta manaraq rikashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Yumbaytam rin ruraq, nishpa.

²Chayshina unay agwilunchiqkuna Tayta Dyuspi allita yuyakuptinllapam, Dyusqa paykunapaq ancha kushikurqan.

³Noqanchiqpismi Tayta Dyuspi kriyishpa, allita yach'anchiqllapa: Payqam rimashpalla, kay pachata, syilutapis, tukuy imandinda rurarqan, nishpa. Chayshinallam Tayta Dyusqa mana kashqanmanda tukuy ima rikashqanchiqta rurarqan.

⁴Yuyashumbis chay (punta runa *Adamba churin) *Abilpi. Payqam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, animalninda wanchishpa, Dyusta qorqan. Chayshina ufrindaptinmi, Tayta Dyustaqa ancha kushichirqan maski chay masan *Kayinmanda. Chaymi Tayta Dyusqa ufrindanda shumaqta ch'askishpa, nirqan: “Qamqam munashqayta allita wurangi”, nishpa. Chayshina chay Abil wañushqa kaptimbismi, suq shumaq ijimpu kidashqa noqanchiqkunaq, payshina Dyuspi yuyakushpa, kawsananchiqllapa.^a

⁵Chay unay Inukpismi Tayta Dyuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi mana wañurqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus

syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Chaymi manana pipis kay allpapiqa tarirqanchu. Chaqa *Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: Tayta Dyus manaraq apaptinmi, chay Inukqa payta ancha kushichishpa kawsarqan, nishpa.^b ⁶Piru Tayta Dyuspi mana yuyakushpaqam, mana pipis atinchiqchu paytaqa kushichiyta. Chaqa Tayta Dyusta adurananchiqqam, puntata munan allita kriyinanchiq: Kanmi Dyus. Payman qemikaptiyqam, ancha rin yanapawaq, nishpa.

⁷Chay unay *Nuwipismi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa kawsarqan. Chaymi Dyus payta niptin, suq atun *wambuq wasita ruranambaqqa, manaraq nima tamyata rikashpapis, chay nishqanshina ruraraqan. Chayshina rurashpaqam, warminda wambrangunata yakumanda washarqan. Piru chay runa masingunaqam ancha uchayuq kidarqanllapa, Dyusta, Nuwita mana kriyishqanllaparayku. Chaymi yakuman seqashpa, ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa. Piru Tayta Dyusmi Nuwita allin runapaq riqsirqan, paypi allita kriyishqanrayku^c

⁸Chaymandaqam chay unay *Abrajambis Tayta Dyuspi allita yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus payta niptin: “Suq shumaq *nasyundam rini qoshuq”, nishpaqa, chay Abrajanka llaqtanmanda llusqashirqan, chay ufrisishqan nasyunman rinambaq. Mana yach'ashpa: ¿Maymanmi rini riq? nishpapis, Dyuspi yuyakushpa rirqan. ⁹Chaymandaqam Tayta Dyus nishqan nasyunman ch'ayashpaqa, Abrajanka chay nasyumbiqa furastirushina tiyarqan. Mana ch'akrayuq kashpam, *karpamanda wasikunapi tiyarqan. Tayta Dyusqam wambran *Isakta,

willkan *Jakubutapis ufrisishqa karqan, chay nasyunda qonambaq. Piru paykunapismi Dyuspi yuyakushpa, *chay karpa wasikunapilla tiyarqanllapa. ¹⁰Chaqa chay Abrajankam ancha yuyakurqan: Dyusmi suq allin simyintuyuq llaqtata rin ruraq noqaykunapaq. Chay llaqtaqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.^d

¹¹Chay Abrajamba warmin *Sarapismi Dyuspi ancha yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus paytaqa niptin: “Ringim qeshyaq wambrituykita”, nishpaqa, kriyirqan. Mana ni suq wambrayuq kashpa, ancha byijitana kashpapis, Dyusta allita kriyirqan: Rinmi kumpliqa chay ufrisishqanda, nishpa. Chaymi Tayta Dyus chay Sarata yanaparqan, wambrituyuq kanambaq. ¹²Chayshina chay Abrajan ancha byijitu kaptimbismi, warmin Saraqa wambran Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay wambran Isakpa karu willkanguna ancha achkayarqanllapa, lusirukunashina ichu *mar yakupa manyambi aqokunashina. Chaymi kananqa manana atinchiqchu yupayta yumbay paykuna-taqa.^e

¹³Yumbay chay punta agwilunchiku-naqam chay ufrisishqan nasyundaqa manaraq ch'askishpachu wañurqanllapa. Piru wañunan diyakamanmi allita yuyakurqanllapa: Tayta Dyusmi suq diya karu willkanchiqkunata rin qoq chay ufrisishqanchiq nasyunda, nishpa. Chaymi chay nasyundaqa karumanda rikaykashina kashpa, nirqanllapa: “Manaraq llaqtayuqshinan kanchiq. Kay pachapiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa”, nishpa. ¹⁴Chayshina nishpam, yumbayta intyindichiwanchiq: “Manaraq nasyun-

b 11.5 [Génesis 5.24] **c 11.7** [Génesis 6.9-22] **d 11.10** [Génesis 12.1-4; 13.3,18]
e 11.12 [Génesis 17.15-19; 21.1-3]

niyuq kashpapismi, Dyuspi yuyakushpa, noqaykuna shuyakuykani, suq nasyun-niyuq kanaypaqlapa”, nishpa. ¹⁵Manam munarqanllapachu kutiriyta chay punta nasyuninmanqa. Piru munashpaqam, atinanllapata kutiriyta. ¹⁶Piru paykunaqam shuyakuykarqan, Tayta Dyus mas allin nasyunda paykunapaq syilupi ruranangaman. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa mana nimatapis penqakurqanchu. Ashwanmi nirqan: “Paykunapa Dyusinmi kani”, nishpa. Chaymi paykunapaqqa syilupi suq llaqtata rurashqa.

¹⁷⁻¹⁸Tayta Dyusmi Abrajanda ufrisishqa karqan, wambran Isakmanda ancha achka karu willkayuq kanambaq. Chaymandaqam Tayta Dyus Abrajanda mallipashpa, nirqan: “Kuyashqayki churiki Isakta wanchishpa, ufrindata-shina qoway”, nishpa. Chaymi Abrajanqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, churinda mana mich'ashpachu, aparqan wanchiq. ¹⁹Chaqa Abrajanqam ancha yuyakurqan: Isaksituyta wanchiptiyimi, Tayta Dyusqa atin kawsachimuyta, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda chayshina mallipashpa, nirqan: “Amana wanchiychu churikitaqa”, nishpa. Chaymi Abrajanqa churin Isakta wanchiykashqanmanda Tayta Dyus washarqan.^f

²⁰Chaymandaqam Isakpis Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakurqan, wambran Jakubuta, *Isawta yanapanambaq.^g ²¹Chayshinallam chay churin Jakubupis wañunambaqna kashpa, Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, mañakurqan, churin *Jusipa wambrangunata yanapanambaq. Chayshina wañunambaq

kashpapismi, burdunninwan tanqakashpa, Tayta Dyusta adurarqan. ²²Chay churin Jusipismi, wañunambaq kashpaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, ayllungunata nirqan: “Suq diyam karu willkanchiqkuna kay nasyun *Ijptumanda rinllapa lluqshiq. Chayshina lluqshishpaqa, tulluykunata apanqallapa, Dyus ufrisishqan nasyumbi pambarinanllapa”, nishpa.^h

²³Chaymandaqam chay Ijptupi tiyaqkunapa gubyirnun *Farun kamachikurqan, *isrraylinukunapa yumbay ullqo wambritu nasiqkunata wanchinanllapa. Chay tyimpupim *Muysis nasirqan. Piru taytanwan mamanmi Muysistaqa rikarqan ancha shumitaqta. Chaymi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay kamachikuq Farunda mana kasushpachu, kimsa killata pakarqanllapa, ama pipis wanchinambaq. [*Nuta: Pakadu kaptinqam, chay Farumba chinan tarishpa, aparqan wasinman kriyaq. Chaymi Farumba willkanshinana karqan. Liyiy Éxodo 1.22–2.10.*] ²⁴Chaymandaqam chay Muysisqa wiñashpa, atun runa kashpanaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, manana munarqanchu chay kamachikuq Farumba willkanshina kawsaytaqa. ²⁵Ashwanmi tukuy iman kaqta dijashpa, isrraylinu masingunawan padisirqan. Chaqa manam munarqanchu uchata rurayta, suq tyimpupaqla kushikunambaqqa. ²⁶Chay Muysisqam ijiptinukunawan kidashpa, ancha qellayniyuq, tukuy imayuq kananda. Piru payqam ancha yuyakurqan: Tayta Dyusmi suq *Washadurta rin kach'amuq, *Isrrayilmanda kaqkunata yanapawananchiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyuspa wambrangunawan pulla padisirqan, suq tyimpupipi

f 11.19 [Génesis 22.1-14] g 11.20 [Génesis 27.27-29, 39-40]

h 11.22 [Génesis 50.24-25]

Dyusmanda primyunda ch'askinambaq. ²⁷Chayraykum Muysisqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay piñakuq gubyirnuta mana manchashpachu, Ijiptumanda lluqshirqan. Chaqa Tayta Dyusta rikashpashinam animakarqan, Dyus munashqanda ruranambaq.

²⁸Chaymandaqam Muysisqa Dyuspi ancha yuyakushpa, Ijiptuman kutirishpa, chay punta *Paskwa fyistata rurashpa, yumbay isrraylinu masingunata kamachirqan, (uñitakunata ichu chibitukunata wanchishpa), yawarninwan wasimba pungungunapa numbralninda, markungunata pasanambaq, Dyuspa wanchikuq anjilnin chay yawarta rikashpa, chay isrraylinukunapa kulaka wambrangunata ama wanchinambaq. ⁱ ²⁹Chaymandaqam chay suq isrraylinukunapis Dyuspi allita yuyakushpa, chay Chupika *Mar Yakuta suq chaki ñandashina pasarqanllapa. Piru ijiptinu suldadukuna ikinllapata riykaptin piskaqmi, Tayta Dyusqa waqmanda, kaymanda yakuta tandarqan. Chaymi yumbay chay suldadukunaqa ch'uqashpa wañurqanllapa. ^j

³⁰⁻³¹Chaymandaqam chay warmi *Rrab shutiqpis Dyuspi allita yuyakurqan. Payqam qellayrayku suqwan suqwan puñushqa karqan. Piru isrraylinukuna manaraq chay Jirikuman ch'ayaptnimi, chay warmiqa chay ishkey chapakuq isrraylinukunata pakashpa washarqan. Chaymandaqam isrraylinukuna Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, syiti diyas tukuyta achka bwiltasta chay Jiriku llaqtapa rridurninda purirqanllapa. Chayshina puriykaptinllapam, chay llaqtapa atun murallanguna bulakarqan. Chaymi chay isrraylinu suldadukuna yaykushpa, chay

Jirikupi yumbay tiyaqkunata wanchirqanllapa, Dyusta mana kasushqanrayku. Piru chay warmi Rrabtaqam mana wanchirqanllapachu. ^k

³²Piru kambismi Dyuspi achka kriyiqkuna, paykunapaq iskibrishunaypaq. Piru manam kanchu tyimpu chay *Jidiyumba, *Barakpaq, *Sansumba, *Jiptipaq, *Dabidpaq, *Samwilpaq, *Dyuspaq rimaqkunapaq, qamkunata iskibrishushpa yach'achishunayqa. ³³Dyuspi chay kriyiqkunaqam pilyashpa, nasyungunata binsirqan. Suqkunaqam nasyungunapi allita kamachikurqan. Wakingunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda ch'askirqan. Suqkunaqam *Iiyungunapa shimingunata kirparqan, ama wanchinanllapa. ³⁴Suqkunaqam manchaypaq lummyaykaq ninata wanchirqanllapa. Suqkunaqam washakarqanllapa, ch'iqniq runakuna *atun kuchilluwan munaptnllapa wanchiyta. Suqkunaqam mana jwirsayuq kashpapis, ancha jwirsayuqpaq tikrakarqanllapa. Chaymi ancha achka kuntraq suldadukunata binsirqanllapa. ³⁵Tayta Dyuspi wakin kriyiq warmikunam rikarqanllapa wañushqa ayllunguna kawsamuptin.

Piru Dyuspi wakin kriyiqkunaqam payta mana ñigashqanrayku wañurqanllapa. Chaqa suq ch'iqniqkunaqam ancha padisichishpa wanchirqanllapa. Piru Dyuspi chay kriyiqkunaqam yach'arqanllapa: Wañushpaqam, syiluman rinchiqllapa riq, mas allita kawsananchiq, nishpa. ³⁶Suqkunataqam ancha asipashpa, asutishpa, kadinakunawan watashpa, karsilarqanllapa, Tayta Dyuspi kriyishqanrayku. ³⁷Suqkunataqam sitashpa, wanchirqanllapa. Suqkunataqam sirruchuan kuchushpa, wanchirqanllapa. Chayshinam ancha

mallipadu qarqanllapa. Wakinguna-taqam atun kuchilluwan puntiyashpa wanchirqanllapa. Suqkunataqam wasingunamanda wichukuptinllapa, wishakunapa, chibukunapa qarangunata talla kapakushpa, ancha pubrikunana kashpa, waqta, kayta rirqanllapa. Chayshinam chay kuntraqkunaqa ancha padisichishpa qesacharqanllapa.

³⁸Chaymi chay kriyiq masinchiqkunaqa rirqanllapa tiyaq chay chakishqa chuncha lugarkunapi, qaqakunapi, mach'aykunapi, ush'kukunapi. Piru paykunaqam ancha balirqan maski yumbay chay qesachaqmandaqa.

³⁹Yumbay chay allita kriyiqkunawanmi Tayta Dyusqa ancha kushikurqan. Piru kay pachapi kawsashpam, manaraq ch'askirqanllapachu Dyus ufrisishqandaqa. ⁴⁰Piru Tayta Dyusqam noqanchiqkunata kuyawaqninchiq, shuyachishqa chay punta kriyiq masinchiqkunata, Jisukristu shamuptin, pullanchiq syiluman rinambaqllapa.

Padisishpapis Jisuspi yuyakushunllapa

12 ¹Dyuspi kriyishpa wañuqkunaqam yumbay rurashqanchiqta rikawaykanchiq. Chayri tukuy uchakunata dijashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. Manchu kallpaq runakunaqa binsikunambaqqa lllashaq mudananda dijashpa, kallpanllapa. Chayshinallar noqanchiqkunapis tukuy ima arkawaqninchiqta, tukuy laya uchata dijashpa, Tayta Dyuspi mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa. ²Chayshina Dyuspaq kawsananchiqri, ancha allita yuyakushunllapa Jisukristupi. Chaqa paypi kriyishqanchiq diyamandapacha wañunananchiq diyakamanmi ancha yanapawanchiq,

Tayta Dyuspi mas allita yuyakunanchiqllapa. Payqam kruspi ancha padisishpa wañurqan yach'ashpa: Wanchiwaqkuna ancha penqachiwaptimbismi, kawsamushpa, syiluman rishpa, Taytay Dyuswan rini kushikuq, nishpa. Kananqam Taytamba *allin ladumbina tiyaykan, paywan kamachikunambaq.

³Chayri allita yuyayllapa *Washadurninchiq Jisukristu padisishqambaq, chay uchayuq runakuna qesachaptin. Qamkunapisri payshina padisishpaqa, ama shaykushpachu ni disanimakashpachu, Dyuspi allita yuyakushpa kawsayllapa. ⁴Chaqa qamkuna *dyabluta binsinaykiqam, manaraq padisishqachu kangi, Dyusta kuntraqkuna wanchishunangaman. ⁵¿Qonqashqallapachu kangi *Dyuspa Santu Librun wambrangunata kayshina kunashqanda?

Ijitu, Tayta Dyus qamta kuyashushpam kastigashungi, yach'akunayki shumaqta kawsayta. Chayri ama dispri-syaychu ni disanimakaychu. (Ashwanri paytaqa allita kasuy.)

⁶Chaqa payqam kastigan yumbay kuyashqan wambrangunata. Chaymi qamta wambrambaq riqsishushpa, ancha kuyashushpa, kastigashushpa, yach'achishungi, nishpa.¹

⁷Manchu runakuna wambrangunata kuyashpa kastigan, yach'akunambaq. Chayshinallar Tayta Dyuspi noqanchiqkunata wambrambaq riqsiwaqninchiq, kastigawanchiq. Chayri qamkunata kastigashuptinqa, agwantayllapa. ⁸Chaqa Tayta Dyusqam yumbay wambrangunata kastigawanchiq yach'achiwanchiq. Chaymi qamkunata mana kastigashuptinqa,

mana paypa lijitimu wambrangunachu kangillapa. Ashwanmi tarichu wambra-kunashina kangimanllapa. ⁹Manchu noqanchiqkuna wambra kaptinchiqqa, kay pachapi taytanchiqkuna kastigawaptinchiq, masta rrispitanchiq. Chayshinallar masta rrispitanchiq Taytanchiq Dyusta, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁰Chaqa kay pachapi taytanchiqqam suq tyimpupaqla kastigawanchiq, paykuna munashqanda yach'achiwananchiq allinninchiqpaq. Piru Taytanchiq Dyusqam kastigawaqninchiq, yach'achiwanchiq, payshina allitalla rurashpa kawsananchiqllapa. ¹¹Piru Tayta Dyus kastigawaptinchiqam, ancha syintishpa, malaganayanchiq. Piru chay kastigumanda yach'akushpam, allitana rurashpa, ancha kushikushpa rinchiqllapa kawsaq.

Amar disprisyashunchu Dyustaq

¹²Chayri ama shaykushunllapachu suq runa makimbi mana jwirsayuqshina ichu suq runa qonqorimbi mana jwirsayuqshina. Ashwanri animakashpa, tukuy shunqo Jisukristupi yuyakushpa kawsashunllapa. ¹³Chayshina paypi allita yuyakushpaqam, suq dirichu ñambishina puriykanchiqllapa, chay manaraq allita kriyiqkunata animachinanchiq. Chaqa paykunaqam mana jwirsayuq kujukunashina puriykanllapa.

¹⁴Chayri yumbaywan shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus munashqandalla rurashpa. Chaqa Siñurninchiqpaqla kawsashpaqam, paywan rinchiqllapa tiyaq; manaqa manám. ¹⁵Chayraykur allita kwidakayllapa, ama ni suqniki Tayta Dyusmanda akrakanayki. Chaqa chay laya akrakaqtaqam Tayta Dyusqa mana rinchu yanapaq. Kwidaw-

kish chay akrakaqqa suq ayaq wanchikuq plantashina tikrakashpa, qamkunatapis atinman dañachishuyta, payshina Tayta Dyusmanda akrakanaykillapa. ¹⁶Kanan amar warmikunata maskayllapachu, paykunawan puñunaykiqa. Amar disprisyaychu Dyus munashqanda chay mana yuyaq unay *Isawshinaqa. Chaqa payqam taytamba kulaka churin kashpa, ancha allin irinsyata ch'askinanda. Piru payqam suq diya ancha mallaqnashpa, chay irinsyan ch'askinan kaqta randikurqan suq platu mikunapaqla. ¹⁷Chaymandaqam chay Isawqa anchana munarqan kambyayta chay rurashqandaqa. Chaymi taytan wañunambaqa kaptinqa, Isawqa ancha waqashpa, taytanda rrugarqan, paypaq Tayta Dyusman masta mañakunambaq. Piru chayshina rrugapimbismi, taytanqa Isawpa masan *Jakubupaq Dyusman masta mañakushqa karqan. Chaymi manana atirqanachu kambyayta chay mañakushqandaqa.^m

¹⁸Noqanchiqkunaqam mana qemikashqachu kanchiq Tayta Dyusman chay achka *isrraylinu agwilunchiqshinaqa. Chaqa paykunaqam chay *Sinayi urqqopa waranman qemikarqanllapa, Tayta Dyusta uyanambaqllapa. Chay urqqopiqam manchaypaq nina lumyaykarqan. Ancham tutayarqan, wayrarqan. ¹⁹Chayshina qemikashpaqam, chay urqqopiqa uyarqanllapa suq *kurnita ancha jwirtita kunyaqta. Tayta Dyuspa busnindapismi chaypiqa uyarqanllapa. Chaymi manchaywan nirqanllapa: “iYush'ayku, amana mastaqqa rimaychu!” nishpa. Piru noqanchiqkunaqam mana uyanchiqchu Dyuspa busninda paykunashinaqa. ²⁰Chaqa chay runakunaqam ancha mancharqanllapa, Tayta Dyus kamachikuqtaq:

“Amar ni pipis llamkanqachu kay ancha santu urqqotaqa. Suq runa ichu suq animal kay urqqota llamkaptinqa, rumikunawan sitashpa, [ichu *garruchawanshina puntiyashpa, wanchiyllapa”, nishpa.”²¹ Chaqa ancha manchaypaqmi chaypiqa karqan. Chaymi *Muysis kikimbis nirqan: “Noqaqam ancha manchashpa, ch'apsikaykani”, nishpa.

²²Piru noqanchiqkunaqam suq laya *Siyun lumaman qemikaykanchiq. Tayta Dyusqam syilupi chay Siyun lumapiqa mushuq Jirusalin llaqtanda rurashqa. Waqqiqam achka mil anjilkuna tandakashqallapa, ²³Tayta Dyusta alabanallapa. Waqmanmi ch'ayaykanchiqllapa yumbay punta kriyiq masinchiqkuna kashqanman. Paykunaqam Dyuspa kulaka wambran-gunashina. Chaymi shutingunata anaq syilupi iskibrishqa, waqqi tukuy tyimpu kawsananllapa. Riykanchiqllapam yumbaypa allin juyisninchiq Dyusman, chay wañushqa kriyiq masinchiqkunaman. Paykunataqam Tayta Dyusqa rurashqa, manana nima uchayuy kanambaqllapa. ²⁴Riykanchiqpismi abugadunchiq Jisukristuman. Payqam yawarninda ich'ashpa, wañushpa, suq mushuq *tratuta ruraraqan noqanchiqkunapap. Chay yawarninqam ancha yanapawanchiq maski *Abilpa yawarninmanda. [Nuta: Chay *Kayin masan Abilta wanchishpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa kastigarqan. Piru Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata pirdunawarqanchiq.]

²⁵Chayraykur Tayta Dyus imatapis yach'achiwaptinchiqqa, ama dispriyashunchu. Amar chay achka agwilunchiqshinaqa kashunchu. Chaqa paykunaqam kay mundupi Dyus

nishqanda mana kasushpaqa, mana atirqanllapachu kastigumanda washakaytaqa. Chayshinallam Tayta Dyus syilumanda imatapis niwaptinchiq, mana kasushpaqam, mana rinchiqchu atiq kastigumanda washakaytaqa. ²⁶Chay Sinayi urqqopi Tayta Dyus rimashqanqam pachata kuyuchirqan. Piru kananqam niwanchiqllapa: “Mushuqmanda rimarishpaqam, yumbay kay pachata, syilutapis rini kuyuchi. Manam kay pachatallachu kuyuchishaqqa”, nishpa.^o ²⁷Chayshina “Mushuqmanda rini kuyuchiriq”, nishpaqam, Tayta Dyusqa yach'achiwanchiq: Yumbay chay kuyukunatam rini ushyaq. Noqapa chay mana kuyuy kusasniykunallam rinllapa kidaq, nishpa. ²⁸Piru Tayta Dyuspa shumaq lugarninqam mana nimatapis rinchu kuyuy ni chingaq. Chayri payta ancha pagikushpa, tukuy shunqo adurashpa, manchashpa, ancha allita kasushpa, kawsashunllapa. ²⁹Chaqa Tayta Dyusqam lumayaykaq nina chingachikushina.^p

Kayshina Tayta Dyusta kushichishunllapa

13 ¹Masitakuna, Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqwanri mana shaykuq kuyanakushpa masapurashina kawsashunllapa. ²Amar qonqashunchu wasinchiqman ch'ayamuqkunata shumaqta ch'ayachinanchiqqa. Chaqa paykunaqamanda wakinqam Dyuspa anjilninguna kanman. Chaymi wakin ch'ayachiqkunaqa mana yach'ashpa, anjilkuna nishpapis, pusadata qoshqallapa.

³Karsilpi kaqkunatapisri llakipashpa yanapashunllapa, yuyashpa: Paykunawan pulla karsilpi atinchiqman

kayta, nishpa. Mayqan qesachadu kaqtapisri yanapashun, yuyashpa: Noqanchiqpisch'i paykunashina qesachadukuna kanchiqman, nishpa.

⁴Yumbayninchiqri kasamyintunchiqta rrispitashun. Chayri rrispitu yuqkunaqa warminwanlla ichu qosanwanlla puñunqallapa. Amar suqwanqa puñunqachu. Chaqa Tayta Dyusqam chay laya uchayuqkunataqa rin kastigaq. Chayshinallam rin kastigaq manaraq rrispituyuq kaqkunatapis, suqwan puñuptinqa.

⁵Tayta Dyusqam niwashqa kanchiq: “Noqaqam mana nunka qonqashqaykichu ni dijashqaykichu”, nishpa.^q Chayri qellaytaqa ama anchaqa munashunllapachu. Ashwanri kusasninchiq kaqwanlla kushikushpa kawsashun. ⁶Chayshina Tayta Dyus noqanchiqwan kaptinqa, mana nimatapis manchashpachu, atinchiqlapa kayshina niyta:

Tayta Dyusmi yanapawan. Chaymi mana ni pitapis manchanichu, nishpa.^r

⁷Allita yuyayllapa chay *yach'achikuq ansyanuykikunata, Dyus nishqanda yach'achishushqanrayku. Chaqa paykunaqam Jisukristupi allita yuyakushpa, shumaqta kawsarqanllapa. Chayri paykunashina kawsayllapa.

⁸Siñurninchiq Jisukristuqam mana nunka kambyakanchu. Payqam qayna, kanan, qaya, tukuy tyimpu chayshinalla. ⁹Chayri suqkuna suq laya duktrinakunata yach'achishuptinqa, ama kriyiyllapachu. Kanan nishuptinllapa: “Kay mikunakunatallam atinchiqlapa mikuyta”, nishpaqa, ama kasuyllapachu. Chaqa chay laya liykunaqam mana ni pitapis yanapashqachu. Ashwanri shunqonchiqpi yuyashunllapa: Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, ancha yanapawanchiq, nishpa.

¹⁰Chaqa Jisukristu kruspi wañushpam, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq. (Chaymi manana nisisaryuchu animalkunata wanchishpa, Dyusta qonanchiq pirdunawananchiqqa.) Chayraykum chay *karpa adurana wasipi trabajaq kurakuna mana atinllapachu kushikuyta noqanchiqshinaqa. ¹¹Manchu chay mas kamachikuq *isrraylinu kuraqa kada wata animalkunata wanchishpa, yawarninda apan Dyuspa *Ancha Santisimu Kwartunman. Chayshina ufrindanda qoptinmi, Tayta Dyusqa uchangunamanda pirdunan. Chaymandaqam chay wanchishqan animalkunapa kwirpundaqa llaqtamanda suq laduman apashpa, rupachinllapa. ¹²Chayshinallam Jisukristupis Jirusalin llaqtamanda sawaman llusqshishpa, ancha padishpa, kikin yawarninda ich'ashpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ¹³Chayri kay mundupa kusaningunata dijashpa, Jisukristupi tukuy shunqo yuyakushpa, payman qemikashun, awnki paytashina penqachiwaptinchiqpis. ¹⁴Chaqa kay pachapiqam mana kanchu ni suq llaqta tukuy tyimpu duraqqa. Ashwanmi ancha shuyaykanchiq, Tayta Dyus noqanchiqkunata apawananchiq suq mana ushyakaq llaqtaman, chaypi tukuy tyimpu kawsananchiq. ¹⁵Chayri Jisukristupi yuyakushpaqa, tukuy diya Tayta Dyusta alabashpa, kawsashunllapa. Chayshina alabashpaqam, suq allin ufrindatashina Dyustaqa qoykanchiqllapa. Chayri alabashunllapa: “Jisukristum ancha allin kamachikuqniy”, nishpa. ¹⁶Kanan amar qonqashunchu, suqkunata yanapananchiqqa. Ashwanri ima kaqninchiqwan suqkunata yanapashunllapa. Chayshina

rurashpaqam, Tayta Dyustaqa suq ufrindatashina qoykanchiq. Chaypaqmi payqa ancha kushikun.

¹⁷Tayta Dyuspaq yach'achishuqkunata shumaqta kasuyllapa. Chaqa paykunaqam qamkunata ancha kwidashungi, ama chinganayki. Kanan Tayta Dyustam rinllapa kwintata qoq: ¿Allitachu kwidashqa kangi ichu mana? nishpa. Chayri paykunata allita yanapayllapa, ama nimapaq malagana-yashpa, ashwan kushikushpa yach'achishunambaq. Piru qamkuna mana kasuptikiqam, trabajus rin kaq yanapashunanqa.

¹⁸Alliptam yuyanillapa: Limpyu shunqoyuqkunam kanillapa, nishpa. Kanan tukuy imapim allitalla munanillapa rurayta. Chayri noqaykunapaq Dyusman mañakuyllapa. ¹⁹Ancham rrugaykipis, Tayta Dyusman mañakunaykillapa, qamkunaman utqa shamunaypaq.

Tayta Dyusri yanapashunqallapa

²⁰⁻²¹Kushichiwaqinchiq Tayta Dyusmanmi ancha mañakuni, tukuy imapi

yanapashuptin, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Jisukristum yawarninda ich'ashpa, chay mushuq *tratu mana nunka ushyakaqta ruraraqan. Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, ancha allin Pasturninchiq kashpa, shumaqta kwidawananchiq. iChayri chay Siñurninchiq Jisukristuta tukuy tyimpu alabashunllapa! iChayshina kanqa!

²²Kriyiq masitakuna, rrugaykillapam, shumaqta ch'askinayki kay kunashush-qayta. Chaqa manam ancha achkatachu qamkunata iskibrishushqa kani.

²³Munanim yach'anaykillapa: Masanchiq Timutiyum karsilmanda llushishqana, nishpa. Chaymi noqaman utqa shamuptinqa, paytaqa qamkunaman rini apamuq.

²⁴Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq yumbay yach'achikuqkunata noqapa shutiypi napaykuyllapa. Kay Italya nasyumbi yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungillapa.

²⁵Tayta Dyusri yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.